

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національної
академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
професор

Володимир ЧЕРНІЙ

19.02.2021 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ щодо дисертації Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 28 листопада 2017 р., протокол № 27

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ від 15 лютого 2021 року

Присутні:

доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С.; доктор юридичних наук, професор Чурпіта Г.В.; доктор юридичних наук, доцент Бурлака О.С. (науковий керівник); доктор юридичних наук, доцент Берестова І.Е. (рецензент); доктор юридичних наук, професор Калиновський Б.В.; кандидат юридичних наук, професор Гопанчук В.С. (голова семінару); кандидат юридичних наук, доцент Пилипенко С.А.; кандидат юридичних наук, доцент Петровський А.В.; кандидат юридичних наук, доцент Плєва В.А.; кандидат юридичних наук, доцент Мироненко В.П.; кандидат юридичних наук, доцент Білянська Н.В. (рецензент); кандидата юридичних наук Куцук К.В.; кандидат юридичних наук, доцент Кривицький Ю.В.; кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Калиновський О.В., здобувачка Мельник А.Р.

З присутніх – 5 докторів юридичних наук та 9 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Мельник А.Р. на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України», поданого на здобуття ступеня доктора

філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувачки ступеня доктора філософії Мельник А.Р. на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію та методику, охарактеризувала об'єкт та предмет дослідження, виклала основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значущість роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження пов'язана з тим, що визначаючи людину, її життя і здоров'я, честь, гідність і безпеку найвищою соціальною цінністю, держава, згідно ст. 3 Конституції України, спрямовує свою діяльність, перш за все за все, на утвердження і забезпечення прав і обов'язків людини. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (далі – Закон) як один із перших, прийнятих після набуття Україною незалежності (1991 р.), встановлює обов'язок держави забезпечити військовослужбовців жилими приміщеннями у різних формах відповідно до вимог, встановлених Житловим кодексом УРСР та іншими нормативно-правовими актами. Забезпечення державою житлом військовослужбовців отримало також і конституційну охорону з 1996 р., адже реалізація конституційного права на житло (ст. 47 Конституції України) та соціальний захист громадян України, що перебувають на службі у Збройних Силах України та членів їх сімей (ч. 5 ст. 17 Основного Закону України), сьогодні виступають особливими формами турботи держави про осіб, які здійснюють захист суверенітету і територіальної цілісності нашої держави.

Водночас системне оновлення й осучаснення житлового законодавства, отриманого Україною у спадщину, розроблення житлових програм для оптимізації порядку отримання військовослужбовцями та членами їх сімей житла до сьогодні не проводилось. Це призвело до загальної невідповідності чинної нормативної бази у житловій сфері сучасним реаліям та невиконанню зобов'язань держави щодо забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, оскільки сьогодні існує багатотисячна черга військовослужбовців, які чекають на гарантоване державою житло протягом 20–40 років.

Актуалізація проблеми забезпечення жилими приміщеннями військовослужбовців додатково посилилася під час проведення Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил на території України, оскільки перелік осіб, які наразі мають право на позачергове та першочергове забезпечення житлом істотно розширився.

Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних основ забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання:

- здійснити комплексний аналіз стану наукової розробки проблеми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- визначити методологію дослідження інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- простежити еволюцію правового регулювання інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями нормами житлового законодавства України;
- розкрити право військовослужбовців та членів їх сімей на забезпечення жилими приміщеннями;
- встановити правові підстави забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- визначити порядок забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- виокремити особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями для постійного проживання;
- визначити особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у розташуванні військової частини або у гуртожитках;
- виокремити інші форми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Предметом дослідження є забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим у науці житлового права дослідженням інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями. В результаті проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано, а також додатково аргументовано низку наукових положень і висновків, які виносяться на захист, зокрема:

вперше:

1) доведено, що соціальна функція держави обмежується наданням військовослужбовцю виключно соціального житла (житла II категорії), яке характеризується нормативною фіксацією верхньої і нижньої межі розміру загальної площі, оскільки вивчення порядку забезпечення житлом військовослужбовців та дослідження судової практики з цього питання свідчить про непоодинокі випадки прихованого забезпечення окремих військовослужбовців комерційним житлом (житлом I категорії), в якому наявна істотна диспропорція між загальною та житловою площею без лімітованих верхніх обсягів загальної площі такого житла;

2) обґрунтована необхідність запровадження пріоритетної форми забезпечення військовослужбовця житлом – розроблення дієвого механізму надання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) військовим з погашенням загальної суми

та відсоткових ставок за рахунок коштів державного бюджету у розвиток п. 7 ст. 12 Закону, у зв'язку із суттєвим збільшенням кількості осіб, які користуються правом першочергового та позачергового забезпечення житлом (у зв'язку із проведенням в Україні Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил), що, своєю чергою, створює певну соціальну напругу серед тих військовослужбовців, хто досить давно перебуває на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов;

3) встановлено, що здійснення державою забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей тимчасовим житлом (службовим житлом, орендованим житлом, виплатою компенсації за піднайом (найом) житлових приміщень) є провідним напрямком підвищення мотивації військовослужбовців до тривалої служби, проявом соціальної турботи держави до військовослужбовця і не призводить до втрати права військовослужбовця на постійне житло та не впливає на черговість його одержання;

4) зроблено висновок про неможливість виселення військовослужбовців з вислугою понад 10 років та членів їх сімей із гуртожитків без надання іншого житла з формальних причин, а саме відсутністю належно оформлених документів на вселення (спеціального ордеру), виходячи із судової практики у цих категорії справ, що ґрунтується на загальній законодавчій гарантії, встановленій ст. 125 ЖК Української РСР;

5) аргументовано, що зміна (в тому числі збільшення) складу сім'ї військовослужбовця, або повторне виникнення інших підстав для поліпшення житлових умов не є підставою для повторного житлового забезпечення, натомість констатована можливість поліпшення житлових умов шляхом отримання більшої за розміром квартири за умови попередньої передачі громадянами житла, що перебуває у їх приватній власності, органу, який здійснює поліпшення житлових умов;

удосконалено:

6) наукові положення про те, що при визначенні рівня забезпеченості жилою площею військовослужбовця при постановці його на облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов, необхідно враховувати всю жилу площу (в тому числі частини житла), що належить військовослужбовцю та всім членам його сім'ї на праві приватної власності в цьому населеному пункті, без урахування площі орендованого чи наданого службового житла;

7) положення про те, що членами сім'ї військовослужбовця в контексті житлового забезпечення слід вважати подружжя, батьків та дітей військовослужбовця, а також інших осіб, які проживають спільно з військовослужбовцем, пов'язані з ним спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. При цьому, питання визнання інших осіб членами сім'ї військовослужбовця вирішуються при постановці на облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов, відповідними органами і організаціями (житловими комісіями), які з'ясовують характер відносин з військовослужбовцем при розгляді кожної конкретної справи;

8) науковий підхід до періодизації еволюції правового регулювання інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими

приміщеннями нормами житлового законодавства України, з огляду на особливу значимість цієї категорії громадян для держави, у межах якого доцільно виокремити такі етапи: а) зародження правового регулювання забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями, що характеризувалося появою перших правових норм, які закріплювали квартирну повинність населення (XVII–XVIII ст. ст.); б) правове регулювання інституту забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями в дореволюційний період, особливістю якого була правова регламентація виплати квартирних грошей, розмір яких залежав від військового звання, посади та сімейного стану (XIX ст. – початок XX ст.); в) формування системи житлового законодавства, що характеризувалося появою спеціальних нормативно-правових актів, які закріплювали особливе пільгове становище військовослужбовців порівняно з іншими категоріями осіб (20-60-ті роки XX ст.); г) остаточне формування засад житлового забезпечення військовослужбовців, характерною особливістю якого стала поява механізму надання жилих приміщень військовослужбовцям та членам їх сімей (70-ті роки 20 століття – початок 1990-х років); г) розвиток інституту правового регулювання забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями за часи незалежної України (початок 1990-х років – до сьогодні);

дістали подальшого розвитку:

9) наукові положення про те, що норма житлової площі для визнання особи такою, яка потребує поліпшення житлових умов, має диференціюватися залежно від регіону України, а органи місцевого самоврядування періодично мають переглядати відповідний розмір житлової площі. Зроблено висновок про відсутність динаміки перегляду цих розмірів у бік збільшення, а також акцентовано на тому, що деякі органи місцевого самоврядування жодного разу за період незалежності України не здійснювали перегляду відповідного розміру житлової площі (м. Київ, Київська область, Хмельницька область та ін.);

10) положення про те, що такий вид житлового забезпечення військовослужбовців, як проживання у казармах (на кораблях), носить тимчасовий характер та застосовується лише щодо військовослужбовців строкової військової служби та військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період;

11) наукові погляди щодо розуміння поняття службового житла як жилого приміщення (окремої квартири), яке відповідає санітарним і технічним вимогам, включене в установленому законодавством порядку до числа службових, має особливий режим надання, використання та виселення з нього наймача і членів його сім'ї, призначене для заселення громадянами, які у зв'язку з характером їх трудових відносин повинні проживати за місцем роботи або поблизу від нього, а також не мають житла для постійного проживання в населених пунктах за місцем проходження військової служби та (або) в безпосередній близькості від місця проходження військової служби.

На підставі наведених положень розроблено низку пропозицій щодо оптимізації житлового законодавства України в сфері забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, зокрема пропонується викласти в новій редакції абзац перший пункту 11 статті 12,

доповнити пункти 1, 11 статті 12 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», викласти в новій редакції абзац перший пункту 11 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1081, доповнити пункт 5 Порядку виплати грошової компенсації за піднайом (найом) житлових приміщень, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 26 червня 2013 року № 450.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено в 12 публікаціях, серед яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях України, одна – у міжнародному науковому періодичному виданні, а також шести тезах виступів на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях.

По завершенню доповіді Мельник А.Р. присутніми були поставлені такі **запитання:**

Гопанчук В.С.: Чи були внесені корективи в роботу, відповідно до зауважень рецензентів?

Відповідь: Дякую за запитання! Так, всі зауваження та рекомендації були прийняті до відома та доопрацьовані.

Чернявський С.С.: Скажіть будь ласка, на праці яких вітчизняних та зарубіжних вчених ви спиралися при написанні дисертаційної роботи і чому ви обрали саме цю тему дослідження, у чому її актуальність та значущість?

Відповідь: Дякую за запитання. Окремі питання житлового забезпечення громадян, в тому числі військовослужбовців, розглядались такими науковцями, як М. С. Бідюкова, В. Я. Бондар, М. К. Галянтич, К. В. Жежерун, Л. В. Зіняк, Н. О. Купянська, В. Є. Львов, А. В. Мінаєв, Л. О. Мойсей, О. В. Орел, С. П. Пасіка, В. В. Породько, Ю. О. Прудов, Ю. С. Савченко, Є. А. Соколовський, Т. М. Тилик, Т. Р. Федосєєва, Д. О. Харечко, С. М. Чимишенко, І. Ю. Чубар, М. О. Шишлюк та ін.

Водночас, відсутність комплексного монографічного дослідження, присвяченого забезпеченню військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, а також недосконалість законодавчого врегулювання досліджуваного питання, зумовлена наявністю колізій у правовій регламентації матеріально-правових підстав та процедурно-процесуального механізму житлового забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей, свідчать про назрілу потребу у перегляді наукових підходів правового регулювання підстав і порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, відштовхуючись також від міжнародного досвіду держав, які успішно й ефективно впровадили механізми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом.

Петровський А.В.: Чи сформульовано Вами пропозиції до законодавства України?

Відповідь: Дякую за запитання! Звичайно. З метою уніфікації підходів до визначення кола членів сім'ї військовослужбовців в контексті житлового забезпечення, доцільно доповнити статтю 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» новим пунктом 11

такого змісту: «До членів сім'ї військовослужбовців в сфері житлового забезпечення належать: подружжя, батьки та діти, а також інші особи, які проживають спільно військовослужбовцем, пов'язані з ним спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки і визнані такими уповноваженим органом».

З метою дотримання єдиного підходу до реалізації житлових прав військовослужбовців, вважаємо за доцільне викласти абзац перший пункту 11 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями у новій редакції:

«11. Житлове приміщення виключається з числа службового, якщо відпала потреба в його використанні, а також якщо в установленому порядку його виключено з числа житлових приміщень. Також житлове приміщення виключається з числа службового, якщо особи, які в ньому проживають, мають право на безплатне одержання у приватну власність жилого приміщення, яке вони займають у будинках державного житлового фонду відповідно до пункту 8 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Для законодавчого врегулювання питань, пов'язаних з неоднаковим застосуванням державними органами та судовими інстанціями норми про забезпечення військовослужбовців житлом «один раз протягом проходження військової служби», вважаємо за доцільне доповнити пункт 1 статті 12 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» нормою такого змісту:

«Зміна (в тому числі збільшення) складу сім'ї військовослужбовця, повторне виникнення інших підстав для поліпшення житлових умов не є підставою для повторного житлового забезпечення.

При переведенні для подальшого проходження служби в іншу місцевість житлове забезпечення за новим місцем служби може бути здійснене одночасно з поверненням житла за попереднім місцем служби».

Пилипенко С.А.: Скажіть будь ласка, що становить методологічну основу Вашої дисертаційної роботи?

Відповідь: Відповідно до поставлених мети і завдань основою методології дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ. Зокрема, метод аналізу і синтезу застосовувався для вироблення загальних теоретичних засад забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 2.1, 3.1, 3.2, 3.3). Історико-правовий метод дозволив простежити еволюцію правового регулювання, а також дослідити розвиток наукових поглядів на забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 1.1, 1.3). За допомогою порівняльно-правового методу виокремлено загальне і особливе у правовому регулюванні інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у вітчизняному та зарубіжному житловому законодавстві, а також у наукових поглядах з окресленої проблематики (підрозділи 1.1, 1.3. 2.1). Використання діалектичного методу дозволило визначити стан наукових досліджень даної проблематики (підрозділ 1.1), а формально-логічного – окреслити коло обставин, які сприяли формуванню інституту забезпечення

військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1). Методи індукції та дедукції застосовувались для виокремлення особливостей різних форм забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями (підрозділи 2.3, 3.1, 3.2, 3.3). Встановлення зв'язків між підставами, умовами та формами житлового забезпечення цієї категорії осіб здійснювалося шляхом застосування методу системного аналізу (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3). Метод юридичного моделювання застосовувався для розроблення пропозицій щодо оптимізації чинного житлового законодавства України у контексті правового регулювання забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику – **Бурлаці Ользі Станіславівні**, доктору юридичних наук, професору, яка відзначила науковий внесок Мельник Анни Романівни у питанні розробленні теоретичних основ забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Актуальність теми обраної для дисертаційного дослідження визначена тим, що визначаючи людину, її життя і здоров'я, честь, гідність і безпеку найвищою соціальною цінністю, держава, згідно ст. 3 Конституції України, спрямовує свою діяльність, перш за все за все, на утвердження і забезпечення прав і обов'язків людини. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» як один із перших, прийнятих після набуття Україною незалежності (1991 р.), встановлює обов'язок держави забезпечити військовослужбовців жилими приміщеннями у різних формах відповідно до вимог, встановлених Житловим кодексом УРСР та іншими нормативно-правовими актами. Забезпечення державою житлом військовослужбовців отримало також і конституційну охорону з 1996 р., адже реалізація конституційного права на житло (ст. 47 Конституції України) та соціальний захист громадян України, що перебувають на службі у Збройних Силах України та членів їх сімей (ч. 5 ст. 17 Основного Закону України), сьогодні виступають особливими формами турботи держави про осіб, які здійснюють захист суверенітету і територіальної цілісності нашої держави.

Водночас системне оновлення й осучаснення житлового законодавства, отриманого Україною у спадщину, розроблення житлових програм для оптимізації порядку отримання військовослужбовцями та членами їх сімей житла до сьогодні не проводилось. Це призвело до загальної невідповідності чинної нормативної бази у житловій сфері сучасним реаліям та невиконанню зобов'язань держави щодо забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, оскільки сьогодні існує багатотисячна черга військовослужбовців, які чекають на гарантоване державою житло протягом 20–40 років.

На основі поставлених завдань і отриманих результатів, а також рекомендацій, дисертанту вдалося досягти поставленої мети і підготувати актуальну й змістовну роботу. Працюючи над дисертацією, Мельник А.Р.

проявила себе ініціативним, наполегливим, дисциплінованим та працелюбним аспірантом, людиною з творчим мисленням.

Науковий рівень, зміст, обсяг та оформлення дисертації відповідають вимогам МОН України. Структура роботи характеризується послідовністю та узгодженістю змісту викладених у ній питань. Суттєвих зауважень до мови та стилю викладення матеріалу не має.

Потрібно зазначити, що дисертаційна робота Мельник А.Р. має самостійний характер, є творчою працею, виконана на достатньому теоретичному рівні і свідчить про належну підготовку автора. Підсумовуючи, можна зазначити, що здобувач провів системну та ґрунтовну роботу, яка має завершений вигляд і може бути рекомендована до розгляду та разового захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після доповіді наукового керівника виступили **рецензенти**:

Провідний фахівець відділу аналітичної роботи та організації управління, доктор юридичних наук, доцент – Берестова Ірина Еріївна. Дисертаційне дослідження Мельник А.Р. присвячене малодослідженому та актуальному питанню.

Слід наголосити на тому, що правильне та чітке формулювання об'єкта і предмета дисертаційного дослідження дозволило його авторові сформулювати обґрунтовані та достовірні висновки і рекомендації, що відповідним чином сприяло досягненню поставленої мети в роботі.

Дисертанткою вдало: здійснено комплексний аналіз стану наукової розробки проблеми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями; визначено методологію дослідження інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями; простежено еволюцію правового регулювання інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями нормами житлового законодавства України; розкрито право військовослужбовців та членів їх сімей на забезпечення жилими приміщеннями; встановлено правові підстави забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями; визначено порядок забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями; виокремлено особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями для постійного проживання; визначено особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у розташуванні військової частини або у гуртожитках; виокремлено інші форми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями.

Таким чином, зміст, структура дисертації, коло розглянутих у ній питань та сформульовані результати й пропозиції вказують на те, що автор провів глибоке наукове дослідження. Проведена дисертантом робота свідчить, що основна мета дослідження була досягнута. Автор здійснив глибокий аналіз проблеми, зробив низку теоретичних висновків і пропозицій законодавцю, що збагачують науку цивільного права і процесу й здатні поліпшити чинне законодавство. Результати, отримані в дисертації, можуть бути кваліфіковані як нові, а отримані висновки

мають практичне значення та можуть бути використані у різних сферах юридичної практики.

Дисертація Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України» загалом відповідає встановленим МОН України вимогам, тому вона може бути рекомендована до розгляду та разового захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Професор кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент – Білянська Наталія Володимирівна, яка відзначила високий науковий рівень дисертаційного дослідження Мельник Анни Романівни. Дисертація присвячена комплексному дослідженню сімейно-правового статусу вітчима і мачухи в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим у науці житлового права дослідженням інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями.

Загалом, дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час її участі у конференціях та у ході освітнього процесу.

На підставі вищенаведеного вважає, що дисертація Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Чурпіта Г.В. також приєднався до участі в обговоренні і додатково наголосив на достатньо ґрунтовному аналізі доктрини цивільного права, що дозволило авторові сформулювати науково обґрунтовані висновки та пропозиції. Також Мельник А.Р. проведено на актуальну тему, яка має істотне значення для розвитку як українського цивільного права, так і процесу державотворення в Україні загалом. Подібна проблема залишається стабільно актуальною і саме тому потребує постійного, всебічного і комплексного дослідження.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії.

Доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С. відзначив, що Мельник Анною Романівно. опрацьовано значний масив наукової літератури та матеріалів судової практики, що прямо чи опосередковано стосуються теми дисертаційного дослідження, а також нормативно-правових актів національного законодавства та зарубіжних країн. Така їх кількість свідчить про високий рівень обізнаності автора у питаннях, які досліджуються в дисертації, та відповідний рівень обґрунтованості зроблених висновків.

Враховуючи це, стверджує, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслив, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання, Мельник А.Р. продемонструвала знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

Доктор юридичних наук, професор Калиновський Б.В. у своєму виступі підтримав попередніх доповідачів, акцентував увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків.

Варто звернути увагу і на широку апробацію матеріалів дисертаційного дослідження Мельник А.Р. що дозволило науковій громадськості ознайомитися із її основними науковими напрацюваннями.

Кандидат юридичних наук, професор Гопанчук В.С. при підведенні підсумків обговорення відзначив, що виступаючі висловили одностайну позицію, що дисертація Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення
військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим
законодавством України»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Визначаючи людину, її життя і здоров'я, честь, гідність і безпеку найвищою соціальною цінністю, держава, згідно ст. 3 Конституції України, спрямовує свою діяльність, перш за все за все, на утвердження і забезпечення прав і обов'язків людини. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (далі – Закон) як один із перших, прийнятих після набуття Україною незалежності (1991 р.), встановлює обов'язок держави забезпечити військовослужбовців жилими приміщеннями у різних формах відповідно до вимог, встановлених Житловим кодексом УРСР та іншими нормативно-правовими актами. Забезпечення державою житлом військовослужбовців отримало також і конституційну охорону з 1996 р., адже реалізація конституційного права на житло (ст. 47 Конституції України) та соціальний захист громадян України, що перебувають на службі у

Збройних Силах України та членів їх сімей (ч. 5 ст. 17 Основного Закону України), сьогодні виступають особливими формами турботи держави про осіб, які здійснюють захист суверенітету і територіальної цілісності нашої держави.

Водночас системне оновлення й осучаснення житлового законодавства, отриманого Україною у спадщину, розроблення житлових програм для оптимізації порядку отримання військовослужбовцями та членами їх сімей житла до сьогодні не проводилось. Це призвело до загальної невідповідності чинної нормативної бази у житловій сфері сучасним реаліям та невиконанню зобов'язань держави щодо забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, оскільки сьогодні існує багатотисячна черга військовослужбовців, які чекають на гарантоване державою житло протягом 20–40 років.

Актуалізація проблеми забезпечення жилими приміщеннями військовослужбовців додатково посилилася під час проведення Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил на території України, оскільки перелік осіб, які наразі мають право на позачергове та першочергове забезпечення житлом істотно розширився.

Окремі питання житлового забезпечення громадян, в тому числі військовослужбовців, розглядались такими науковцями, як М. С. Бідюкова, В. Я. Бондар, М. К. Галянтич, К. В. Жежерун, Л. В. Зіняк, Н. О. Купянська, В. Є. Львов, А. В. Мінаєв, Л. О. Мойсей, О. В. Орел, С. П. Пасіка, В. В. Породько, Ю. О. Прудов, Ю. С. Савченко, Є. А. Соколовський, Т. М. Тилик, Т. Р. Федосєєва, Д. О. Харечко, С. М. Чимишенко, І. Ю. Чубар, М. О. Шишлюк та ін.

Водночас, відсутність комплексного монографічного дослідження, присвяченого забезпеченню військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, а також недосконалість законодавчого врегулювання досліджуваного питання, зумовлена наявністю колізій у правовій регламентації матеріально-правових підстав та процедурно-процесуального механізму житлового забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей, свідчать про назрілу потребу у перегляді наукових підходів правового регулювання підстав і порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, відштовхуючись також від міжнародного досвіду держав, які успішно й ефективно впровадили механізми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр. (затверджений наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275), а також відповідає Основним напрямам наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2012–2017 рр. та Плану науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт НАВС на 2017 рік.

Мета і завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних основ забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- здійснити комплексний аналіз стану наукової розробки проблеми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- визначити методологію дослідження інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- простежити еволюцію правового регулювання інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями нормами житлового законодавства України;
- розкрити право військовослужбовців та членів їх сімей на забезпечення жилими приміщеннями;
- встановити правові підстави забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- визначити порядок забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями;
- виокремити особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями для постійного проживання;
- визначити особливості забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у розташуванні військової частини або у гуртожитках;
- виокремити інші форми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Предметом дослідження є забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України.

Методи дослідження. Відповідно до поставлених мети і завдань основою методології дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ. Зокрема, метод аналізу і синтезу застосовувався для вироблення загальних теоретичних засад забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 2.1, 3.1, 3.2, 3.3). Історико-правовий метод дозволив простежити еволюцію правового регулювання, а також дослідити розвиток наукових поглядів на забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 1.1, 1.3). За допомогою порівняльно-правового методу виокремлено загальне і особливе у правовому регулюванні інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у вітчизняному та зарубіжному житловому законодавстві, а також у наукових поглядах з окресленої проблематики (підрозділи 1.1, 1.3. 2.1). Використання діалектичного методу дозволило визначити стан наукових досліджень даної проблематики (підрозділ 1.1), а формально-логічного – окреслити коло обставин, які сприяли формуванню інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1). Методи індукції та дедукції застосовувались для виокремлення особливостей різних форм забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями (підрозділи 2.3, 3.1, 3.2, 3.3). Встановлення зв'язків між підставами, умовами та формами житлового

забезпечення цієї категорії осіб здійснювалося шляхом застосування методу системного аналізу (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 3.3). Метод юридичного моделювання застосовувався для розроблення пропозицій щодо оптимізації чинного житлового законодавства України у контексті правового регулювання забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим у науці житлового права дослідженням інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями. В результаті проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано, а також додатково аргументовано низку наукових положень і висновків, які виносяться на захист, зокрема:

вперше:

1) доведено, що соціальна функція держави обмежується наданням військовослужбовцю виключно соціального житла (житла II категорії), яке характеризується нормативною фіксацією верхньої і нижньої межі розміру загальної площі, оскільки вивчення порядку забезпечення житлом військовослужбовців та дослідження судової практики з цього питання свідчить про непоодинокі випадки прихованого забезпечення окремих військовослужбовців комерційним житлом (житлом I категорії), в якому наявна істотна диспропорція між загальною та житловою площею без лімітованих верхніх обсягів загальної площі такого житла;

2) обґрунтована необхідність запровадження пріоритетної форми забезпечення військовослужбовця житлом – розроблення дієвого механізму надання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) військовим з погашенням загальної суми та відсоткових ставок за рахунок коштів державного бюджету у розвиток п. 7 ст. 12 Закону, у зв'язку із суттєвим збільшенням кількості осіб, які користуються правом першочергового та позачергового забезпечення житлом (у зв'язку із проведенням в Україні Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил), що, своєю чергою, створює певну соціальну напругу серед тих військовослужбовців, хто досить давно перебуває на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов;

3) встановлено, що здійснення державою забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей тимчасовим житлом (службовим житлом, орендованим житлом, виплатою компенсації за піднайом (найом) житлових приміщень) є провідним напрямком підвищення мотивації військовослужбовців до тривалої служби, проявом соціальної турботи держави до військовослужбовця і не призводить до втрати права військовослужбовця на постійне житло та не впливає на черговість його одержання;

4) зроблено висновок про неможливість виселення військовослужбовців з вислугою понад 10 років та членів їх сімей із гуртожитків без надання іншого житла з формальних причин, а саме відсутністю належно оформлених документів на вселення (спеціального ордеру), виходячи із судової практики у цих категорії

справ, що ґрунтується на загальній законодавчій гарантії, встановленій ст. 125 ЖК Української РСР;

5) аргументовано, що зміна (в тому числі збільшення) складу сім'ї військовослужбовця, або повторне виникнення інших підстав для поліпшення житлових умов не є підставою для повторного житлового забезпечення, натомість констатована можливість поліпшення житлових умов шляхом отримання більшої за розміром квартири за умови попередньої передачі громадянами житла, що перебуває у їх приватній власності, органу, який здійснює поліпшення житлових умов;

удосконалено:

6) наукові положення про те, що при визначенні рівня забезпеченості жилою площею військовослужбовця при постановці його на облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов, необхідно враховувати всю жилу площу (в тому числі частини житла), що належить військовослужбовцю та всім членам його сім'ї на праві приватної власності в цьому населеному пункті, без урахування площі орендованого чи наданого службового житла;

7) положення про те, що членами сім'ї військовослужбовця в контексті житлового забезпечення слід вважати подружжя, батьків та дітей військовослужбовця, а також інших осіб, які проживають спільно з військовослужбовцем, пов'язані з ним спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. При цьому, питання визнання інших осіб членами сім'ї військовослужбовця вирішуються при постановці на облік осіб, які потребують поліпшення житлових умов, відповідними органами і організаціями (житловими комісіями), які з'ясовують характер відносин з військовослужбовцем при розгляді кожної конкретної справи;

8) науковий підхід до періодизації еволюції правового регулювання інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями нормами житлового законодавства України, з огляду на особливу значимість цієї категорії громадян для держави, у межах якого доцільно виокремити такі етапи: а) зародження правового регулювання забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями, що характеризувалося появою перших правових норм, які закріплювали квартирну повинність населення (XVII–XVIII ст. ст.); б) правове регулювання інституту забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями в дореволюційний період, особливістю якого була правова регламентація виплати квартирних грошей, розмір яких залежав від військового звання, посади та сімейного стану (XIX ст. – початок XX ст.); в) формування системи житлового законодавства, що характеризувалося появою спеціальних нормативно-правових актів, які закріплювали особливе пільгове становище військовослужбовців порівняно з іншими категоріями осіб (20–60-ті роки XX ст.); г) остаточне формування засад житлового забезпечення військовослужбовців, характерною особливістю якого стала поява механізму надання жилих приміщень військовослужбовцям та членам їх сімей (70-ті роки 20 століття – початок 1990-х років); г) розвиток інституту правового регулювання забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями за часи незалежної України (початок 1990-х років – до сьогодні);

дістали подальшого розвитку:

9) наукові положення про те, що норма житлової площі для визнання особи такою, яка потребує поліпшення житлових умов, має диференціюватися залежно від регіону України, а органи місцевого самоврядування періодично мають переглядати відповідний розмір житлової площі. Зроблено висновок про відсутність динаміки перегляду цих розмірів у бік збільшення, а також акцентовано на тому, що деякі органи місцевого самоврядування жодного разу за період незалежності України не здійснювали перегляду відповідного розміру житлової площі (м. Київ, Київська область, Хмельницька область та ін.);

10) положення про те, що такий вид житлового забезпечення військовослужбовців, як проживання у казармах (на кораблях), носить тимчасовий характер та застосовується лише щодо військовослужбовців строкової військової служби та військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період;

11) наукові погляди щодо розуміння поняття службового житла як жилого приміщення (окремої квартири), яке відповідає санітарним і технічним вимогам, включене в установленому законодавством порядку до числа службових, має особливий режим надання, використання та виселення з нього наймача і членів його сім'ї, призначене для заселення громадянами, які у зв'язку з характером їх трудових відносин повинні проживати за місцем роботи або поблизу від нього, а також не мають житла для постійного проживання в населених пунктах за місцем проходження військової служби та (або) в безпосередній близькості від місця проходження військової служби.

На підставі наведених положень розроблено низку пропозицій щодо оптимізації житлового законодавства України в сфері забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, зокрема пропонується викласти в новій редакції абзац перший пункту 11 статті 12, доповнити пункти 1, 11 статті 12 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», викласти в новій редакції абзац перший пункту 11 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1081, доповнити пункт 5 Порядку виплати грошової компенсації за піднайом (найом) житлових приміщень, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 26 червня 2013 року № 450.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні та можливості використання розроблених пропозицій та висновків:

у науково-дослідній роботі – під час подальших досліджень у галузі житлового права;

у законотворчій діяльності – в процесі вдосконалення законодавства в сфері житлового забезпечення військовослужбовців;

у правозастосовній діяльності – під час здійснення забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями, під час розгляду житлових спорів, а також у процесі підготовки науково-практичних коментарів до Житлового кодексу УРСР;

у навчально-методичній роботі – при викладанні навчальної дисципліни «Житлове право», а також відповідних спецкурсів; при підготовці навчально-методичних і дидактичних матеріалів з дисципліни «Житлове право» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ).

Апробація матеріалів дисертації. Результати дисертаційного дослідження опубліковано на 6 наукових конференціях: міжнародній науково-практичній конференції «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (м. Одеса, Україна, 19–20 січня 2018 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання юридичної теорії та практики: наукові дискусії» (м. Харків, 30 листопада – 1 грудня 2018 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні» (м. Запоріжжя, 22–23 лютого 2019 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності» (м. Львів, 19-20 квітня 2019 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Основні вектори розвитку науки в 2020 році» (м. Люксембург, 24 січня 2020 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено в 12 публікаціях, серед яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях України, одна – у міжнародному науковому періодичному виданні, а також шести тезах виступів на науково-практичних і науково-теоретичних конференціях, зокрема:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мельник А. Методологія дослідження інституту забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей житловими приміщеннями. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 5. С. 52–56.

2. Мельник А. Забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей житлом: історико-правовий аналіз. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 4. С. 92–96.

3. Мельник А. Право військовослужбовців та членів їх сімей на забезпечення жилими приміщеннями. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Право”. 2018. Випуск 50. Т. 4. С. 84–89.

4. Мельник А. Стан наукової розробки проблеми забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством. Право і суспільство. 2019. № 5. С. 149–155.

5. Мельник А. Р. Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями для постійного проживання. Visegrad journal on human rights. 2019. № 6/2. Р. 239–245. (Словацька Республіка)

6. Мельник А. Деякі питання забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями у гуртожитках. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 5. С. 23–29.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Мельник А. Р. Основні методи дослідження інституту забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями. Реформування

національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 19–20 січня 2018 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права». 2018. С. 53–56.

8. Мельник А. Р. Право військовослужбовців та членів їх сімей на забезпечення жилими приміщеннями. Актуальні питання юридичної теорії та практики: наукові дискусії: Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 30 листопада – 1 грудня 2018 р. У 2-х частинах. Х. Східноукраїнська наукова юридична організація. 2018. Ч. II. С. 55–58.

9. Мельник А. Р. Члени сім'ї військовослужбовця в контексті житлового забезпечення. Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 22–23 лютого 2019 року. Запоріжжя. Запорізька міська громадська організація «Істина». 2019. С. 72–75.

10. Мельник А. Р. Зарубіжний досвід житлового забезпечення військовослужбовців. Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19-20 квітня 2019 р. Львів. Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив». 2019. С. 76–79.

11. Мельник А. Р. Надання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) як форма житлового забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей. Die wichtigsten Vektoren für die Entwicklung der Wissenschaft im Jahr 2020: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich - praktischen Konferenz (B. 2), 24 Januar, 2020. Luxembourg, Grand Duchy of Luxembourg: Europäische Wissenschaftsplattform. С. 70–72

12. Мельник А. Р. Забезпечення військовослужбовців житловими приміщеннями для постійного проживання шляхом надання житла, виключеного з числа службового. Формування сучасної наукової думки : матеріали міжнародної наукової конференції, 31 січня, 2020 рік. Кропивницький, Україна. МЦНД. С. 174–176.

Характеристика особистості здобувача. Мельник Анна Романівна, 1990 року народження. У 2012 році закінчила Національний авіаційний університет за спеціальністю «Правознавство». Аспірант заочної форми навчання кафедри цивільно-правових дисциплін НАВС з 2017 року по теперішній час.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стил викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Мельник А.Р. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

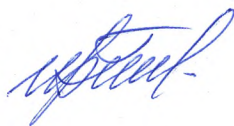
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мельник Анни Романівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Мельник Анни Романівни на тему «Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей жилими приміщеннями за житловим законодавством України» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

провідний фахівець відділу аналітичної
роботи та організації управління
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

Ірина БЕРЕСТОВА

професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Наталія БІЛЯНСЬКА